

LAPĖ IR AŠOTIS

Vieną kartą išėjo moteriškė pjauti ir išsinešė pieno ašotį. Laikas buvo šiltas. Moteriškė pastatė ašotį su pienu krūmuose, kad pienas nesusiltų. Pasitaikė pagal tuos krūmus bėgti lapei, kuri nuo kaitros labai norėjo gerti. Ji užuodė pieną ir, įkišusi galvą į ašotį, išlakė. Moteriškė, užsiėmusi pjovimu, nematė, kas dedas apie jos ašotį. Lapė įkišt lengvai įkišo galvą, o ištraukti iš ašočio nebegali: ir šiaip kraipo galvą, ir taip, ir aukštyn kelia, ir žemyn nulenkia, bet ištraukti nesiseka, ir gana. Matydama, kad niekas nepadeda, pradėjo prašyti ašotį geruoju: „Paleisk, ašotėli, gan, jau pažaidėme, paišdykavome, aš daugiau laiko neturiu“. Bet visi lapės išmislai perniek — ašotis kaip neleidžia, taip neleidžia. Lapė nekvaiša; ji sako ašočiui: „Ne, palauk, aš tave prigirdysiu, kad tu manęs nepaleidi“. Nubėgo į upelį ir prigirdė ašotį. Ašotis iš teisybės prigėrė, bet, prisisėmęs vandens, nutraukė ir lapę dugnan.

VILKAS IR LAPĖ

Vilkas ir lapė drauge bėgo pro žabangas. Žabangose žąsis kabėjo. Abudu buvo seniai ėdusiu ir labai išalkusiu, bet lapė nė žiūrėti nežiūrėjo į žąsį.

Kodėl tu, kūmute, nelipi? Antai žąsis pakabinta! — klausia vilkas.

Man šiandien trečiadienis, su mėsa nevalgau,— atsakė lapė.

Vilkas atsiminė trečiadienio neužlaikąs,— jis ėda mėsą, kada gaudamas,— ir įsilipo į žabangas, bet, žąsies nepasiekęs, vitimst ir pasikorė. Dabar lapė drąsiai prilipo prie žąsies ir skaniai ją sutriuškino.

Juk tau, kūmute, šiandien trečiadienis,— tarė leisgyvis vilkas.

Tam trečiadienis, kuris kojomis žemės nepasiekia,— atsakė lapė.

Visus pasiuvau, tik apykaklei pristigau. Kad taip arklio odos apykaklei gavus...

— Iš kur gausim? — klausia vilkas. Lapė sako:

Netoli nuo čia, dirvone, ganosi gražus kumelys, tai jo būtų gera apykaklė. Pasiimk vadžias, ir eikim! Tu paturėsi, o aš išsikirpsiu, kiek man reikia apykaklei.

Lapė priėjo su žirklėmis prie kumelio ir čiaukši jam paausy, o vilkas su vadžiom taikosi. Kumelys kad pasibaidė, kad šoks, kad neš vilką, vilkui net gaurai dulka. Lapė vis rėkia:

Kūmuti, laikyk kumelį, dar neatkirpau.

Vilkas jau norėtų paleisti vadžias, bet įsipainiojo ir nebegali. Kumelys neša vilką stačiai į namus.

Kūmuti, kūmuti, laikykis už varčios! — rėkia lapė iš tolo.

Kaip vilkui besilaikyti, kad jau kaulai barška per žemę. Taip ir neužsivilko jis lapės pasiūtų kailinių.

KAIP LAPĖ VILKUI KAILINIUS SIUVO

Eina vilkas pagiriu, o genelis medį kala. Pakėlė vilkas galvą ir sako:

Geneli, geneli, tu kali kali žiemą vasarą ir sau čebatų nenusikali!

O genelis atšauna:

Man ir nereikia čebatų. O tu, vilke avinyke, aveles pjauni pjauni, o kai ateina žiema, tai šąli, sau kailinių nepasisiuvi.

Vilkas prisiminė, kad jis per žiemos speigus dantimis iš šalčio kalendavo, nuliūdo ir eina verkdamas. Susitinka lapę. Lapė klausia:

Kūmuti, ko gi tu verki?

Kaip man neverkti, jeigu genys sako: „Vilke avinyke, aveles pjauni pjauni, o sau kailinių nepasisiuvi“.

Būta ko verkti. Aš tau pasiūsiu kailinius, kūmuti, tik tu man atnešk vieną avelę.

Vilkas nuėjo, papjovė avelę ir atnešė.

— Ateik rytoj, tai bus pasiūti kailiniai,— sako lapė. Lapė avelę surijo ir raičiojasi pakalnėj soti, šildosi atokaitoj.

Atėjo vilkas.

Na, laputaite uogele, ar pasiuvai kailinius?

Atbėgo lapė ir sako:

Strazdeli, strazdeli, veskis vaikelius, kirsiu eglelę.

Kirsk sau,— atšovė strazdas.— Pažiūrėsiu, kuo gi tu nukirsi.

Lapė pliaukšt pliaukšt sudavė keletą kartų su uodega per medį, bet, matydama, kad strazdelis nebijo, paklausė, kas pamokė jį šitaip elgtis.

Varnelė, gera žmonelė,— atsakė iš gūžtos strazdelis. Užvirė lapei širdis ant varnos ir nusprendė jai nedovanoti.

Nubėgo pamiškėn, kur varnos skraidydavo, ir atsigulė aukštelninka, dėdamasi negyva esanti. Pamačiusi negyvą žvėrį, varna tuoj atskrido, nutūpė ant lapės ir ėmė kranksėti, varnų giminę į puotą šaukti. Lapė capt ją nutvėrė ir jau ketina ėsti, bet varnelė ėmė prašytis:

Ką darysi, daryk, tik nedaryk taip, kaip senelis bobutei darė.

O kaipgi jis darė? — smalsiai klausia lapė.

Ogi paėmė iš šiukšlyno statinaitę be dugno, įdėjo jon bobutę ir tol vežiojo, kol jos kaulai subyrėjo.

Lapė, norėdama išbarstyti varnai kaulus, įtupdė ją statinaitėn be dugno, o varnei to tereikėjo — dar ir šiandien ji gyva tebe lakioj a ir iš lapės juokiasi.

Taip ir liko jis tuščiomis rankomis. O kai sugrįžo namo ir pati paklausė, kur dėjęs arklį, Peras jai atsakė šitaip:

Aš jį nusiunčiau Perui antrajam. Kam sakau, jam kratytis ratuose. Dabar jis galės parduoti arklį ir nusipirkti karietą.

Ačiū labai, ačiū! Niekad nepagalvojau, kad esi toks geras,— tarė pati.

O tasai, kuris paėmė šešis šimtus talerių, vežimą mantos ir skrynelę pinigų, sugrįž namo. Sugrįžo ir mato, kad visas jo laukas suartas ir apsėta ir pirmučiausia jis užklausė pačios, iš kur ji gavusi sėklos.

Ak,— sako pati.— Juk ne veltui žmonės sako — ką pasėsi, tą ir pjausi. Šit aš ir pasėjau druską. Kad tik greičiau palytų.

Kvaila buvai, kvaila ir mirsi - atsakė jai vyras.— Tiek to, matyt, kad nieko neišmanai, bet ir kitos ne geresnės už tave.

TRYS TETULĖS

Gyveno kartą vargšas žmogus. Gyveno savo trobelėj toli toli miške ir mito iš medžioklės. Jo žmona buvo seniai mirusi, ir jam liko viena duktė, labai graži ir geros širdies.

Mergaitė paaugo ir pasakė tėvui norinti pati pelnytis duoną ir pasižiūrėti, kaip gyvena kiti žmonės.

Gerai, dukrele,— atsakė jai tėvas,— pas mane būdama tu nieko neišmokai, tik pešti ir kepti paukščius. Ką gi, eik ieškoti laimės.

Ir išėjo mergaitė į platųjį pasaulį ieškoti sau darbo. Ėjo ėjo ir priėjo karaliaus rūmus. Čia ji ir pasiliko, ir taip patiko karalienei, jog kiti tarnai ėmė jai pavydėti. Ir šit jie sumanė pasakyti karalienei, kad mergaitė pasigyrsi galinti suverpti svarą linų per dvidešimt keturias valandas. Jie mat žinojo karalienę labai vertinant visokius rankdarbius.

Ką gi, jeigu pažadėjai, reikia tesėti,— tarė karalienė,— tik aš tau duodu truputį daugiau laiko.

Vargšė mergaitė nedrįso prisipažinti, kad savo gyvenime nėra paėmusi ratelio į rankas. Ji tik paprašė jai duoti atskirą kambarį. Kambarį jai davė ir nunešė ten ratelį ir linus. Atsisėdo ji ir gailiai

pravirko, nesumanydama, ką daryti. Ji suko ratelį į vieną pusę, į kitą, statė vienaip, antraip, o kaip pradėti verpti — nežino, juk niekuomet tokių daiktų nė akyse nebuvo mačiusi.

Netrukus jos kambarį įėjo sena moteriškė.

Kas tau atsitiko, mano vaikelį? — paklausė ji.

Ak,— atsakė mergina,— kam klausinėji? Juk vis tiek manęs iš sielvarto neišgelbėsi!

Iš kur tu žinai? — atsakė moteris.— O gal kaip tik aš tau padėsiu.

„Gerai, aš viską jai papasakosiu“,— pagalvojo mergaitė ir apsakė, kaip tarnai priešėkėjo, tarsi ji pasigyruosi galinti suverpti linų svarą per dvidešimt keturias valandas.

O aš, vargšė, ratelio akyse nesu mačiusi, kur aš suverpsiu tiek linų per vienut vienutėlę parą!

Ką padarysi,— tarė moteriškė,— jeigu pasižadi savo vestuvių dieną mane pavadinti tetule, aš suverpsiu už tave, o tu eik miegoti.

Mergaitė noromis sutiko ir nuėjo miegoti. O rytą, kai pabudo, siūlai buvo jau suverpti, ir tokie ploni ir dailūs, kad tokių niekas pasaulyje nebuvo matęs. Karalienė negalėjo atsidžiaugti nuostabiais siūlais ir mergaitę pamilo dar labiau. O tarnai dar aršiau ėmė pavydėti ir sumanė pasakyti karalienei, tarsi mergina pasigyruosi galinti iš tų siūlų išausti audeklą per dvidešimt keturias valandas. Karalienė vėl pasakė, kad pažadą reikia tesėti, ir jeigu neužteksią vienos paros, ji galėsianti kiek užtrukti.

Ir mergina vėl neišdrįso nieko pasakyti, tik paprašė duoti jai atskirą kambarėlį. Ir vėl ji sėdėjo ir verkė, nesumanydama, ką daryti, ir vėl į kambarį įėjo sena moteriškė ir paklausė: „Kas tau atsitiko, mano vaikelį?“

Iš pradžių mergina nenorėjo šnekėti, bet paskui pasisakė, kodėl tokia liūdna esanti.

Ką padarysi,— atsakė moteriškė,— jeigu pasižadėsi savo vestuvių dieną pavadinti mane tetule, aš išausiu už tave, o tu eik miegoti.

Mergaitės nereikėjo ilgai įkalbinėti, ji kaipmat išėjo ir užmigo.

Kai ji pabudo, ant stalo jau gulėjo išaustas audeklas, toks plonas ir dailus, kad apie geresnį nė nepagalvosi. Paėmė ji audeklą ir nunešė karalienei. Šioji labai apsidžiaugė ir merginą pamilo dar labiau. O kiti tarnai ėmė dar daugiau pavydėti ir tik galvojo, kaip jai pakenkti.

Ir šit jie papasakojo karalienei, tarsi mergina pasigyruosi galinti iš šito audeklo prisiūti marškinių per dvidešimt keturias valandas.

Ir vėl viskas buvo kaip pirma: vėl mergina nedrįso prisipažinti, kad net

adatos rankoje neturėjusi; vėl jai buvo duotas atskiras kambarėlis, ir vėl ji sėdėjo ir verkė, nesumanydama, ką daryti. O paskui vėl įėjo sena moteriškė ir pažadėjo už ją pasiūti visus marškinius, jeigu mergaitė savo vestuvių dieną ją pavadinsianti tetule. Mergaitė nesitvėrė džiaugsmu ir nuėjo miegoti. O rytą, kai ji pabudo, ant stalo jau gulėjo marškiniai, ir tokie gražūs, kad niekas tokių nebuvo matęs; jie buvo visai baigti, ir kiekvieni ant apykaklės turėjo išsiūtą karalienės vardą.

Pamatė karalienė marškinius ir taip apsidžiaugė, kad net rankomis suplojo.

Niekada aš dar neturėjau tokių gražių marškinių! — pasakė ji ir nuo to meto merginą pamilo kaip savo tikrą dukterį.

Jeigu nori tekėti už princo, eik,— tarė ji,— juk tau niekad nereikės ieškoti amatininkų, tu ir verpti, ir austi, ir siūti — viską pati moki.

O mergina buvo graži, ir princui ji patiko, taigi vestuvių ilgai laukti nereikėjo. Bet vos tik princas su savo nuotaka susėdo už vestuvių stalo, pro duris įėjo bjauri senė, o jos nosis buvo — na, ne trumpesnė kaip trys uolektys.

Nuotaka staiga atsistojo, nusilenkė ir sako:

Sveika, tetule!

Negi čia tavo teta? — paklausė princas.

Taip,— atsakė nuotaka.

Tada tegu sėdasi už stalo,— tarė princas. Bet ir jis, ir visi svečiai pagalvoja, jog nelabai malonu sėdėti už vieno stalo su tokia atkaria sene.

Vos tik jie tat pagalvojo, durys vėl atsivėrė, ir įėjo kita bjauri senė, o jos užpakalis buvo toks didelis ir storas, kad ji vos vos prasispraudė pro duris. O nuotaka vėl atsistojo ir sako:

Sveika, tetule!

Ir vėl princas paklausė, negi čia jos teta. Ji atsakė: „Taip.“ Jeigu šitaip — princas ir tą senę pakvietė prie stalo.

Bet vos tik ji atsisėdo, pro duris įėjo trečia bjauri senė: jos akys buvo didelės kaip lėkštės ir tokios raudonos, kad į jas žiūrėjai su pasidygėjimu. Ir vėl nuotaka atsistojo ir sako:

Sveika, tetule!

Ir vėl princas pakvietė senę prie stalo. Bet, žinoma, nelabai apsidžiaugė. Sėdi ir galvoja: „Viešpatie, padėk man! Iš kur ta mano nuotaka ištraukė tokių tetulių!“

Po kurio meto jis neiškentė ir paklausė:

Bet kodėl mano gražiosios nuotakos tetulės tokios negražios ir luošos?

Aš tau viską paaiškinsiu,— tarė pirmoji.— Aš buvau tokia pat graži kaip ir tavo nuotaka, turėdama tiek metų, kiek ji dabar. O mano nosis ištyso dėl to, kad aš nuo ryto iki vakaro sėdėdavau prie ratelio ir baksnodavau nosimi.

O aš,— tarė antroji,— nuo pat ankstyvos jaunystės sėdėjau ir sėdėjau prie staklių, todėl ir mano užpakalis pasidarė toks didelis.

O trečioji pasakė:

O aš nuo pat mažų dienų siuvau ir siuvau, gadindama sau akis, dėl to jos tokios raudonos ir bjaurios. Dabar nieko joms nepadarysi!

Ak, šit kaip! — tarė princas.— Kaip gerai, kad jūs man viską pasakėt! Jeigu nuo darbo moterys taip pabjaurėja ir su-negražėja, mano žmona niekad gyvenime nei verps, nei aus, nei siūs!

MEDŽIOTOJAS IR KURAPKA

Kartą ėjo per mišką medžiotojas ir sutiko kurapką.

Gerasis medžiotojau, nežudyk mano vaikų! — paprašė kurapka.

O iš kur aš pažinsiu tave? — klausia medžiotojas.

Daugiau tu man nereikalinga, esi niekam netikusi. Bet jeigu jau tarnavai — išsirink bet kurią skrynelę už darbą.

Ir paukšteliai užgiedojo:

Nesiskirk žalios,

"Nesiskirk ir raudonos,

Išsiskirki žydrają, pačia brangiąją.

Kur ji klausys, Ra gieda kažkokie paukšteliai, paėmė raudoną skrynelę, mat ji gabiausiai žibėjo, ir išėjo namo. Ėjo sau ramiai, niekas jai nieko nedarė, niekas jos nesivijo.

Sugrižo ji namo, ir jos labai apsidžiaugė. Jos nuėjo į didįjį kambarį ir pastatė ir skrynelę — manė, kad ji iki pat viršaus pripilta aukso ir sidabro. Atidarė — o ji pilna varlių ir rupūžių. Pamotės dukra išsižiojo — ir iš burnos taip pat ėmė kristi varlės, rupūžės visokios bjaurybės ir siaubūnai, net stovėti šalia jos buvo blykštu.

Va kokį užmokestį gavo pamotės duktė už savo darbą.

GAIDYS IR VIŠTA LAZDYNUOSE

Išėjo sykį gaidys su višta į mišką riešutauti. Tik vištelė ėmė ir

užspringo riešuto kevalu — guli ir sparneliais plasnoja. Gaidys nulėkė vištai vandens. Pribėgo prie upelio ir sako:

Upeli, upeli, duok man vandenėlio, aš nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Upelis atsako:

Gerai, aš tau duosiu vandens, tik už tai man duok žalių lapų.

Nulėkė gaidys prie žalios liepos.

Liepa, liepa, duok man žalių lapų, aš atiduosiu juos upeliui, jis už tai man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš duosiu žalių lapų, tik už tai man duok laumės juostą,— atsakė liepa.

Nulėkė gaidys pas laumę.

Laume, laume, duok man savo juostą, ją atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, už tai jis man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš tau duosiu juostą, tik už tai man duok kurpaites,— atsakė laumė.

Nulėkė gaidys pas kurpių.

Kurpiaiu, kurpiaiu, duok man kurpaites, jas atiduosiu laumei, ji man duos juostą, juostą atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, už tai jis man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš tau duosiu kurpaites, tik už tai man duok šepetį,— atsakė kurpius.

Nulėkė gaidys pas pameistrį.

Pameistrį, pameistrį, duok man šepetį, jį atiduosiu kurpiui, kurpius duos man kurpaites, kurpaites atiduosiu laumei, laumė duos man juostą, juostą atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, už tai jis man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš tau duosiu šepetį, tik už tai man duok duonos,— atsakė pameistrys.

Nulėkė gaidys pas kepėją.

Kepėjau, kepėjau, duok man duonos, duoną atiduosiu pameistriui, pameistrys man duos šepetį, šepetį atiduosiu kurpiui, kurpius duos man kurpaites, kurpaites atiduosiu laumei, laumė duos man juostą, juostą atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, už tai jis man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli

lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš tau duosiu duonos, tik man už tai duok grūdų,— atsakė kepėjas.

Nulėkė gaidys pas malūnininką.

Malūnininke, malūnininke, duok man grūdų, grūdus atiduosiu kepėjui, kepėjas duos man duonos, duoną atiduosiu pameistriui, pameistrys duos man šepetį, šepetį atiduosiu kurpiui, kurpius duos man kurpaites, kurpaites atiduosiu laumei, laumė duos man juostą, juostą atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, už tai jis man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš tau duosiu grūdų, tik už tai man duok malkų,— atsakė malūnininkas.

Nulėkė gaidys pas medkirtį.

Medkirty, medkirty, duok man malkų, malkas atiduosiu malūnininkui, malūnininkas duos man grūdų, grūdus atiduosiu kepėjui, kepėjas duos man duonos, duoną atiduosiu pameistriui, pameistrys duos man šepetį, šepetį atiduosiu kurpiui, kurpius duos man kurpaites, kurpaites atiduosiu laumei, laumė duos man juostą, juostą atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, upelis duos man vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš tau duosiu malkų, tik už tai man duok kirvį,— atsakė medkirtys.

Nulėkė gaidys pas kalvį.

Kalvi, kalvi, duok man kirvį, kirvį atiduosiu medkirčiui, medkirtys duos man malkų, malkas atiduosiu malūnininkui, malūnininkas duos man grūdų, grūdus atiduosiu kepėjui, kepėjas duos man duonos, duoną atiduosiu pameistriui, pameistrys duos man šepetį, šepetį atiduosiu kurpiui, kurpius duos man kurpaites, kurpaites atiduosiu laumei, laumė duos man juostą, juostą atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, upelis už tai man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Gerai, aš tau duosiu kirvį, tik už tai man duok anglių,— atsakė kalvis.

Nulėkė gaidys pas anglininką.

Anglininke, anglininke, duok man anglių, anglis atiduosiu kalviui, kalvis duos man kirvį, kirvį atiduosiu medkirčiui, medkirtys duos man malkų, malkas atiduosiu malūnininkui, malūnininkas duos man duonos, duoną atiduosiu pameistriui, pameistrys duos man šepetį, šepetį atiduosiu kurpiui, kurpius duos man kurpaites, kurpaites

atiduosiu laumei, laumė duos man juostą, juostą atiduosiu liepai, liepa duos man lapų, lapus atiduosiu upeliui, upelis už tai man duos vandens, jį nunešiu savo vištelei, mat ji guli lazdynuose ir mirtimi vaduojasi.

Pagailo anglininkui gaidžio, ir jis davė jam anglių. Ir kalvis gavo anglių, o medkirtys — kirvį, o malūnininkas — malkų, o kepėjas — grūdų, o pameistrys — duonos, o kurpius — šepetį, o laumė — kurpaites, o Vapa — juostą, o upelis — žalių lapų, o gaidys — vandens. Nunešė jis tą vandenį vištelei į lazdynus, ir vištelė pasveiko, likę gyva.

LOKYS IR LAPĖ

1. KODĖL LOKIO TRUMPA UODEGA

Susitiko kartą lokys lapę, o šioji nešasi žuvų virtinę.

Iš kur gavai tiek žuvų? — klausia lokys.

Ogi prisigaudžiau,— atsako lapė.

Lokys irgi panoro žuvų, tad ir klausia lapės, kaip išmokti žuvauti.

Paprastas daiktas,— sako lapė.— Čia ir mokytis nėra ko. Nueik ant ledo, išsikirk eketę ir įkišk ten uodegą; tik palaikyk kuo ilgiau. O jeigu ims skaudėti, tegu sau, vadinasi, žuvis kimba. Kuo ilgiau laikysi įkišęs, tuo daugiau žuvies ištrauksi. Tik trauk paskui kuo smarkiau!

Lokys viską darė, kaip lapė jam buvo sakiusi, ir laikė uodegą eketėje taip ilgai, kol ji visai prišalo. Ėmė tada jis traukti, na ir paliko be uodegos — taip ir vaikšto iki šiol.

2. KAIP LAPĖ IR LOKYS PIRKOSI SVIESTO

Kartą lokys su lape susidėję nusipirko puodynėlę sviesto ir paslėpė ją po tankia egle. Paslėpė, o patys paėjo į šalį ir atsigulė snūstelti prieš saulutę. Gulėjo gulėjo, tik lapė kad suriks: „Gerai, einu!“— pakilo ir nulėkė tiesiai prie puodynės su sviestu ir kaipmat nuėdė gerą trečdalį; Grižo lapė pas lokį, o šis ir klausia, kur ji buvusi ir kodėl jos snukis blizga.

Lapė sako:

Negi tu nesupratai, aš buvau pakviesta į krikštynas.

Ak va kaip! O kuo vardu vaikas?

Paviršėlis,— tarė lapė.

Vėl jie sugulė, ir vėl lapė pašokusi suriko: „Gerai, einu!“— ir kuo greičiau prie puodynės. Šį kartą ji taip pat pasistiprino kaip reikiant, o kai sugrįžo, lokys vėl paklausė, kur ji buvo dingusi. Negi tu nesupratai, kad aš vėl buvau pakviesta į krikštynas,— sako lapė.

O kuo vardu vaikas?

Puselė,— atsakė lapė.

Lokys pagalvojo: „Koks keistas vardas“,— bet nesuko sau galvos, ėmė žiovauti ir kaipmat užmigo. Nusnūdo jis truputėlj, ir vėl atsitiko kaip anksčiau. Lapė pašokusi suriko: „Gerai, einu!“— ir puolė prie puodynės. Sugrįžo ji pas lokį ir vėl pasakė buvusi krikštynose, o lokiui paklausus, kuo vardu vaikas, atsakė: „Valgyk liti dupno!“

Vėl jie sugulė pamiegoti, o paskui drauge nuėjo prie puodynės, ogi žiūri — sviesto joje lyg nebūta. Lokys ėmė plūsti lapę, o šioji — lokį. Lokys sako, kad kol jis miegojo, lapė visą sviestą suėdusi, o lapė jam atsako, kad jis suėdęs, kol ji miegojusi.

Zinai ką,— sako lapė,— dabar mes patikrinsim, katras mūsų suėdė sviestą. Gulkimės vėl pamiegoti prieš saulutę, o kai nubusim, pasižiūrėsime, katro užpakalis blizga — tas ir bus suėdęs sviestą.

Aišku, lokys tučtuojau sutiko — jis mat žinojo, kad neėdė sviesto,— ir ramiausiai užsnūdo prieš saulutę. O laputė tuo tarpu patyliukais nusėlino prie puodynės, sugrandė likusį sviestą ir grįžusi ištepė juo lokiui užpakalį, o pati lyg niekur nieko atsigulė. Pabudo jie, o sviestas nuo saulės ištirpęs — ir pasirodė, kad sviestą suėdė lokys.

KĄ VISOS MOTERYS MYLI, TĄ NELAIMĖS APLENKIA

Gyveno kitą sykį trys broliai, nežinau gerai, kaip ten buvo, bet kiekvienas brolis galėdavo padaryti, kad vienas jo noras išsipildytų. Dvejetas neilgai galvoję panorą, kad kiekvieną kartą, jiems ištraukiant iš kišenės ranką, būtų pilna sauja pinigų.

„Mat, jeigu žmogus turi pinigų tiek, kiek nori, jam daugiau nieko ir nereikia“,— sakė jie. O jauniausias brolis, Askeladenas, susimanė geresnio daikto: jis panorą, kad visos moterys jį pamiltų iš pirmo žvilgsnio. Ir toliau pamatysim, kad šitas dalykas yra brangesnis už visus pinigus ir turtus.

Taigi išsirinko jie visi po norą, ir vyresnieji broliai sumanė iškelti j pasaulį. Askeladenas irgi prašėsi priimamas, bet broliai nieku gyvu jo neleidžia: „Kur mes tik nuvažiuotume,— sako jie,— mus visur sutiks

kaip karalius arba princus. O tu? Juk tu plikas kaip tilvikas, o vėliau irgi nieko neturėsi, tad kam gi tu reikalingas?"—„Jeigu paimtumėt mane nors už tarną,— sako Askeladenas,— gal ir man liktų koks gardesnis kąsnis— juk būčiau tokių šaunių ponų tarnas."

Ką darys, sutiko broliai paimti jį, bet tik už tarną — kitko ir girdėti nenori.

Pajojo jie dieną ar dvi ir prijojo užėigos namus. Turtingieji broliai įėjo į vidų ir pareikalavo sau ir mėsos, ir žuvies, ir vyno, ir midaus, ir visokių skanėstų, o Askeladenas liko saugoti jų gero. Ir kol jisai vaikščiojo po kiemą iš vieno galo į kitą, pasižiūrėjo pro langą šeimininko žmona, pamatė dviejų puikiųjų ponų tarną, ir jis pasirodė jai toks gražus, toks gražus, kokio ji dar gyvenime nebuvo mačiusi. Žiūrėjo žiūrėjo į jį, ir, kuo ilgiau žiūrėjo, tuo gražesnis jis rodėsi jai.

Kurių galų stovi prie lango ir į ką taip spoksai? — užsipulė ją vyras. — Geriau žiūrėtum kepsnio. Juk žinai, kokie žmonės pas mus apsisosto.

Didelio daikto,— atsakė žmona.— Jei nepatinka jiems čia, tegu keliauja, iš kur atėję. Geriau eikš ir pasižiūrėk, kas ten toksai vaikšto po langais! Aš savo gyvenime nesu mačiusi tokio gražuolio! Pasikvieskim jį ir pavaišinkim. Juk jis, vargšelis, nė skatiko veikiausiai neturi!

Nedaug tu proto teturėjai, o dabar, matyt, ir to netekai,— atsakė vyras. Jis taip supyko, kad žiūrėti į jį buvo baisu.— Mauk į virtuvę prie krosnies. Nėr ko čia tau stovėti prie lango ir spoksoti į svetimus vyrus! Teko žmonai eiti į virtuvę valgio taisyti. Askeladeną žiūrėti ji negalėjo, o jį vaišinti juo labiau. Bet kai paršiukas buvo beveik iškepęs, ji valandėlei išsmuko į kiemą ir padavė Askeladenui žirkles; tomis žirkklėmis pakarpus orą, atsirasdavo tokių drabužių, kad jų pavydėtų bet koks turtuolis — jie būdavo iš vieno šilko, aksomo ir kitokių brangių audeklų.

Imk jas už tai, kad esi toks gražus,— tarė šeimininko žmona.

Pavalgė vyresnieji broliai, atsigėrė iki valiai ir vėl leidosi į kelionę, o Askeladenas, kaip ir dera tarnui, stovėjo kariatos užgaly. Važiavo važiavo ir vėl atvažiavo į užėigos namus. Broliai suėjo į vidų, ir vėl Askeladeno neima drauge, mat jis neturi pinigų. „Stovėk čia ir saugok mūsų daiktus, o jeigu kas paklaus, kieno čia gėrybės, sakyk, kad dviejų svetimšalių princų."

Ir viskas buvo lygiai taip kaip ir pirmąjį sykį: kol Askeladenas vaikščiojo po kiemą, prie lango priėjo šeimininkė ir pamatė jį. Ir šioji

taip pat jį pamilo lyg be galvos, žiūrėjo ir žiūrėjo be atvangos ir vis negalėjo atsižiūrėti. Pro šalį ėjo jos vyras, kažką nešdamas apsistojusiems princams.

Ko čia stypsai ir pro langą spoksai? Eik į virtuvę kepti žuvies,— tarė jis.— Juk žinai, kokių svečių turime!

Ak, nusispjauti man į tuos tavo svečius,— atsakė žmona,— jeigu jiems nepatinka mūsų priėmimas, tegu keliauja iš kur atsiradę. Eikš geriau čia ir pasižiūrėk, kas ten po langais vaikšto! Tokio gražuolio aš dar niekad nesu mačiusi. Pakvieskim jį ir kuo nors pavaišinkim. Jis, vargšelis, matyt, alkanas! O jau toks neapsakomai gražus! — tarė ji.

Tu niekad proto neturėjai. O ir tas proto lašelis, kuris buvo užsilikęs, matyt, jau išgaravo,— atsakė vyras. Jis supyko dar labiau už pirmųjų namų šeimnininką ir nuvijo žmoną į virtuvę: — Nešdinkis į virtuvę! Nėr čia ko spoksoti ir į bernioką akis spiginti! — tarė jis.

Teko jai eiti žuvies kepti, o Askeladeno pavaišinti negalėjo, nes bijojo vyro, bet kai pietūs jau baigė virti, ji valandėlei išsmuko laukan ir davė Askeladenui tokią staltiesę, kurią patiesus, kaipmat ant jos atsirasdavo valgių ir gėrimų, kurių būtų pavydėjęs bet koks turtuolis.

— Imk ją už tai, kad esi toks gražus,— tarė ji. Pavalgė broliai ir atsigėrė iki valiai, gausiai atsilygino ir

išvažiavo iš namų, o Askeladenas stovi užgaly. Važiavo važiavo ir vėl sustojo užėigos namuose ir pareikalavo pačių geriau šių ir brangiausių valgių ir gėrimų.

Mes esam keliaujantys karaliai ir pinigų turime pei akis,— sakė jie.

Išgirdo tat šeimnininkas, ir prasidėjo virimas ir kepimas net kaimynai jautė visokių skanumynų kvapą. Nesumanė šeimnininkas kaip įtikti dviem karaliams. O brolis Askeladenas vėl liko kieme saugoti kariatos su turtais.

Viskas buvo lygiai kaip ir anksčiau: šeimnininkė pasižiūrėjo pro langą, pamatė šalia kariatos tarną, tokį gražų, kokio niekad nebuvo mačiusi. Žiūrėjo žiūrėjo jį, ir, kuo ilgiau žiūrėjo, tuo gražesnis jis jai atrodė.

Tuo metu ėjo pro šalį šeimnininkas su valgymais dviem keliaujantiems karaliams ir nelabai gyrė pačią, kad ji stovi ir žiūri pro langą.

Ko spoksai pro langą, lyg darbo neturėdama, juk pas mus svečiai,— tarė jis.— Nagi, eik į virtuvę plakti grietinės, ir kuo greičiau!

Didelio daikto, išsigąšiu aš čia mat! Jei tie svečiai nenori laukti, kol sutaisysiu grietinę, tegu išvažiuoja!—atsake pati.— Eikš, eikš greičiau ir pasižiūrėk! Savo gyvenime nemačiau tokio gražuolio kaip šisai, kur stovi kieme. Pakvieskim jį ir pavaišinkim, jis, atrodo, alkanas. Tik

pagalvok, toks gražuolėlis, kaip iš paveikslo, o stovi alkanas!

Visada tu buvai paskutinė kvailė ir tokia, matyt, liksi,— tarė vyras. Jis vos galo negavo iš piktumo.— Jeigu neisi grietinės plakti, aš tave pamokysiu, žinosi, kaip darbą dirbti!

Teko pačiai kuo greičiau bėgti į virtuvę — ji žinojo, kad su vyru menki juokai, bet netrukus nemačiomis išspruko laukan ir padavė Askeladenui butelį.

Kai tik pačiupinėsi kamštį,— tarė ji,— turėsi pačių puikiausių gėrimų — ir vyno, ir midaus, ir alaus. Imk jį už tai, kad esi toks gražus.

Pavalgė broliai, atsigėrė ir išvažiavo iš tų namų, o Askeladenui vėl teko jiems patarnauti ir stovėti užgaly. Važiavo važiavo ir privažiavo karaliaus pilį. Vyresnieji broliai apsimetė imperatoriaus sūnumis, ir juos priėmė gražiai ir maloniai, nes pinigų jie turėjo per akis, o jų drabužiai taip žibėjo, kad net akys raibo. Broliai pasiliko rūmuose, ir karalius nesumanė, kaip jiems beįtikti.

O Askeladenas vaikščiojo tais pačiais skarmalais, su kuriais buvo išvažiavęs iš namų. Ir pinigų jis neturėjo nė skatiko, todėl karaliaus sargybiniai suėmė jį ir išsiuntė į salą. Į tą salą karaliaus įsakymu būdavo vežami visi vargšai ir valkatos, kad jų skarmalai ir niūrūs veidai nedrumstų linksmybių rūmuose. O valgyti saloje duodavo tik tiek, kad vargšai ir valkatos nemirtų badu. Broliai matė, kaip Askeladeną išvežė į salą, bet jie tik džiaugėsi, kad pagaliau jo nusikratė.

Išlipo Askeladenas saloje, išsiėmė žirkles ir ėmė jomis karpyti orą. Ir radosi gražiausių rūbų, kokių tik begalima geisti, vien iš šilko ir aksomo, ir valkatos saloje tapo puošnesni už patį karalių ir jo dvariškius. Paskui Askeladenas išsiėmė staltiesę, patiesė ją, ir valkatos gavo valgio iki valiai, ir prasidėjo saloje tokia puota, kokios net pačiuose karaliaus rūmuose niekad nėra buvę.

— Bet jūs ir gerti norite,— tarė Askeladenas, paėmė savo butelį, pačiupinėjo kamštį, ir valkatos gavo iki valiai gėrimų,— tokio vyno ir midaus net pats karalius niekad nėra ragavęs per visą savo gyvenimą.

Ir kai valkatoms atvežė valtimis košės pagrandų ir sugižusio pieno,— mat jiems buvo paskirtas toks maistas,— niekas net ragauti nemėgino. Karaliaus tarnai nustebo, bet jie dar labiau nustebo, pamatę kaip reikiant pačius valkatas, mat jie buvo apsitaisę lyg Romos popiežius ar imperatorius. Tarnai buvo bemaną patekę ne į tą salą, bet, akyliau apsižvalgę, pamatė, jog sala ta pati. Tuomet jie

nutarė, kad valkatoms tat ištaisė tasai driskius, kuris vakar buvo atvežtas į salą. Sugrįžę į rūmus, jie visiems ėmė pasakoti, kad tasai valkata, kurį vakar jie nuvežė į salą, apvilko visus skarmalius puošniausiais drabužiais. „Jie ten vartosi kaip inkstai taukuose. Į košės pagrandus ir sugižusį pieną net žiūrėti nenori — va, tokie išdidūs ta po“, — sakė tarnai. O vienas suuodė, kad Askeladenas dar turi ir stebuklingas žirkles. „Tik pakarpo jis jomis orą, ir atsiranda drabužių iš šilko ir aksomo“, — pasakojo jisai.

Išgirdo tat princesė ir neberanda ramybės. Labai panoro jinai pamatyti tas žirkles, kurios pačios sukerpa iš oro šilkinius ir aksominius drabužius. „Kad aš tokias gaučiau, — galvojo jinai. — Tada turėčiau visokių drapanų, kokių tik panorėčiau.“ Ir ėmė ji be atlydos prašyti karaliaus, kad atsiųstų į rūmus tą žmogų su žirkėmis. Kai Askeladenas buvo atvestas, princesė paklausė, ar teisybė, kad jis turįs tokias žirkles, ir ar neparduotų jų.

Taip, aš turiu žirkles, — atsakė Askeladenas, — bet jų neparduosiu.

Jis išsiėmė žirkles iš kišenės, ėmė jomis karpyti orą, o šilko ir aksomo skiautės tik lakstė aplink princesę.

Oi, parduok, parduok man tas žirkles, — tarė karaliaus duktė, — prašyk už jas ko tik nori, bet tik parduok!

Askeladenas sakė nieku gyvu neparduosiąs, juk kitų tokių niekur nerasiaš. O kol jie ginčijosi ir derėjosi, princesė jį apžiūrėjo kaip reikiant ir nusprendė, kad tokio gražuolio gyvenime dar nemačiusi.

Ir ji ėmė vėl prašyti ir derėtis. Ji prašė, kaulijo ir žadėjo už žirkles daug šimtų talerių, kiek tik jis nori, ir tą pat valandėlę juos sumokėsianti.

Ne, neparduosiu, — atsakė Askeladenas. — Bet jeigu tu leisi man šiąnakt pernaktoti savo miegamajame prie durų, aš atiduosiu tau žirkles. Aš tau nieko nepadarysiu, o jeigu bijai, pastatyk miegamajame du sargybinius.

„Na ir kas, labai gerai“, — pagalvojo karaliaus duktė, gavo žirkles ir nesitvėrė džiaugsmu.

Askeladenas atsigulė palei duris, o du sargybiniai sėdėjo ir saugojo princesę. Bet ji miegojo prastai, nes vos tik sudeda akis, tuoj vėl nori pasižiūrėti į Askeladeną. Taip visą naktį. Tik sudės akis, ir vėl nori pasižiūrėti — toks gražus jis buvo jai.

Rytą Askeladenas vėl buvo išvežtas į salą. O kai ten nugabeno košės pagrandų ir sugižusio pieno, vėl niekas nenorėjo net paragauti. Ir dar labiau nustebo karaliaus tarnai, o vienas sužinojo, jog žirklių savininkas dar turi staltiesę, ir tokią, kad, ją tik patiesus, ant jos

kaipmat atsiranda gardžiausių valgymų. Sugrįžęs į rūmus, tarnas tučtuojau viską išpasakojo apie tą staltiesę.

Tokie kepsniai, tokie padažai, kad net pats karalius tokių niekad nevalgė,— sakė jis.

Išgirdo tat princesė ir vėl ėmė prašyti karaliaus ir tol nedavė jam ramybės, kol šis sutiko pasiųsti iš salos Askeladeną. Ir ji vėl atvežė į rūmus. Princesė ėmė prašyti parduoti jai staltiesę, žadėjo už ją nesuskaičiuojamas gėrybes, bet Askeladenas sakė neparduosiąs už jokus pinigus.

Bet jeigu šianakt leisi man miegoti šalia savo lovos, atiduosiu tau staltiesę,— tarė Askeladenas.— Aš nieko tau nepadarysiu, o jei bijai, pastatyk, keturis sargybinius.

Ką gi, princesė sutiko; Askeladenas miegojo šalia jos lovos, o ketvertas tarnų stovėjo sargyboje. Bet jeigu pereitą naktį princesė miegojo mažai, tai šianakt — dar mažiau; ji beveik akių nesudėjo, tik žiūrėjo ir žiūrėjo į gražuolį, mieganti palei jos lovą, ir vis tiek naktis jai pasirodė labai trumpa.

Rytą Askeladeną vėl išvežė i salą. Princesė nenorėjo, kad jis išvažiuotų — jinai labai jį pamilo. Bet nebuvo kas darą: nors ir kaip ji prašė palikti, vis tiek Askeladeną išvežė. Kai karaliaus tarnai nuvežė valkatoms košės pagrandų, daugelis neatsisakė jos, ir čia nebuvo nieko nuostabaus. Bet tarnai niekaip negalėjo suprasti, kodėl valkatos nenori gerti. Ir šit vienas tarnas sužinojo, kad žirklių ir staltiesės savininkas turi dar butelį, ir tokį, kad tik pačiupinėjai kamštį — ir atsiranda geriausių gėrimų: ir vyno, ir midaus, ir alaus. Grįžo tasai tarnas į rūmus, o liežuvį už dantų jis mokėjo laikyti ne geriau už kitus ir, kur tik koją kėlė, vis pasakojo apie butelį ir gėrimą, jame buvusį.

Tokio vyno ir alaus pats karalius niekad nėra gėręs,— sakė jis,— jis saldesnis už bičių medų ir uogų sunką!

Išgirdo tat princesė ir užsigeidė tokio butelio, be to, pasilygti su jo savininku jai labai magėjo. Nuėjo ji pas karalių ir sako:

Pasiųsk ką nors į salą atgabenti to žmogaus, kuris turėjo žirkles ir staltiesę; jis turi dar šį tą, ir' mums praverstų tat įsigyti.

Kai karalius išgirdo apie butelį, kuriame, vos pačiupinėjus jo kamštį, atsiranda geriausias pasaulyje vynas ir alus, jis, žinoma, kuo greičiausiai pasiuntė tarną į salą.

Atvežė Askeladeną į rūmus, ir princesė paklausė, ar teisybė, kad jis turįs toki butelį.

Taip, teisybė,— atsakė Askeladenas. Bet nors ir kaip princesė prašė

parduoti tą butelį, nors ir kaip meldė, jis vėl kuo griežčiausiai atsisakė — net už pusę karalystės nesutiko parduoti.

Bet jeigu tu leisi man,— tarė Askeladenas,— šianakt permiegoti savo lovoje ant apkloto, atiduosiu tau butelį. Aš nieko tau nepadarysiu, o jeigu bijai, pastatyk aštuonis sargybinius.

Oi ne, kam jie,— atsakė princesė. Jinai tikėjo juo. Ir šit Askeladenas guli naktį ant apkloto princesės lovoje. Jei princesė ir pereitą naktį mažai miegojo, tai šią naktį nė bluosto nesudėjo: žiūrėjo ir žiūrėjo į Askeladeną.

Rytą, kai Askeladeną vėl norėjo išvežti į salą (princesė liepė tarnams kiek palūkėti, o pati nubėgo pas karalių ir ėmė prašyti ir melsti, kad išleistų ją už Askeladeno.

Aš taip jį myliu,— sakė ji,— kad jeigu tu manęs neleisi už jo, aš gyventi nebenorėsiu.

Ką padarysi, tekėk už jo, kad taip jau nori,— atsakė karalius,— jeigu jis turi tokių daiktų, vadinasi, jo turtai ne menkesni už tavo.

Ir Askeladenas gavo princesę ir pusę karalystės kraičio,— kita pusė jam buvo pažadėta po karaliaus mirties. Ir gyveno jie ramiai ir laimingai. O savo brolius, iš kurių jis tik pikta tepatyrė, Askeladenas išsiuntė į valkatų salą.

Tegu pagyvena ten ir pasižiūri, kas geriau — pilnos kišenės pinigų ar kad tave visos moterys mylėtų,— tarė jis.

Žinoma, ne ką jiems tepadėjo pinigai toje saloje. Ir jeigu Askeladenas jų nesugrąžino iš ten, tai jie ir lig šiol tebevalgo košės pagrandus ir sugižusį pieną.

Jis visiškai persikėlė į jį miškuose, ir septyni džiaugsmi jiems tęsėsi be pertrūkio. Kaip tik prasidėjo pasaka, bet mums jau baigiasi. Girdite; kaip skamba varpelis, kad pasakai galelis... :

JANEKAS IR MILŽINAS

Viename sodžiuje gyveno ūkininkų sūnelis, vardu Jane-kas. Buvo linksmas, mokėjo gerai darbus dirbti, arti, sėti, pjauti ir kulti, dirbdamas dainas dainavo, sekmadienį po liepomis pašokdavo. Bet vieną dieną įkyrėjo jam kaimiški darbai namie, susirišo į ryšulėlį du kepalukus duonos, išsiplovė gerą lazda ir tarė tėvui:

Sudiev, tėveli! Einu į pasaulį, gal daugiau užsidirbsiu, negu čia, sodžiuje!

O tėvas atsakė:

Eik sau! Nepakenks, jei pažinsi kiek pasaulio. Pažinsi svetimus kraštus, pasiilgsi gimtinės, tuo mieliau namo grįši.

Jo Janekas per pasaulį, ėjo per kalnus ir klonius, kol priėjo tamsų mišką, o ten, pamiškėje, stovėjo sukrypusi piemens lūšna. Buvo jau pavargęs, pasibeldė į langą, išėjo piemuo, ir Janekas pasiprašė nakvynės.

Dėl nakvynės, tai mielai ją duočiau, — kalbėjo piemuo, — tik nežinau, ką duoti tau vakarienės ir kaip pas mane miegosi. Turiu avių, turiu ir pieno gana, bet visa tai yra baisaus milžino, kuris miške, giliame urve, gyvena. Jam avis ganau, ir jis anksti rytą su pirmąja aušra čia į lūšnelę ateis, ir jam turiu atiduoti visą pieną, kurį primelžiau. Tikriausiai tau nebūtų sveika, jei tave rastų mano lūšnoje.

Na ir kas, — juokėsi Janekas, — baimė manęs lenkiasi per šimtą žingsnių. Galėčiau į tokį milžiną pasižiūrėti, nepakenktų man tokia patirtis. Šiaip ar taip, iki šiol dar nesu matęs milžino kaip reikiant.

Nors piemuo jį visai atkalbinėjo ir pasakojo, kad tas milžinas baisiai stiprus, bet Janekas tik juokėsi, jog jo visai nebijęs. Rado pasagų ir vinių, pasikaustė batus, gardžiai pavalgė, ką pas piemenį rado, paskui uždarė langines ir atsigulė asloje ant šieno. Šienas kvėpėjo vienomis miško žolelėmis, ir Janekui buvo labai smagu gulėti, jis greitai užsnūdo — kaip į vandenį krito, ir nepabudo iki ryto, kai geso žvaigždėlės ir aušrelė raudo.

Jis pabudo nuo baisaus šauksmo. Žvilgtelėjo pro langelį ir mato milžiną, tokį aukštą kaip aukščiausia pušis miške, gauruotą ir juodą kaip bjauriausias lokys, su stambiomis rankomis kaip lokio letenos. Milžinas išsižergęs riaumojo, kad nuo aido visas miškas siūravo:

Ei, ei, piemenie miegali Kelkis, tinginy, atidaryk lūšną, išnešk pieną, kitaip tau pirkia sugriausiu, o tave užsmaugsiu!

Oho, ohoho! — juokėsi jam pro langą Janekas, — ne taip smarkiai, pone milžine! Šiandien piemuo tegul dar valandėlę kambaryje pamiega, o mudu pasikalbėsime! Gana ilgai jį kamavai, ir anksti rytą žadinai!

O kas tu esi ir ko lendi į mano reikalus? — šaukė milžinas. — Uždusinsiu tave vienu pirštu kaip žvirblį.

Vargu,— juokėsi Janekas, — aš esu stipruolių stipruolis. O jei netiki, žiūrėk. Paimsiu akmenį, suspausiu, tai iš jo vanduo trykš. Koja trenksiu į žemę — kibirkštys pasipils.

Bet jis, žinoma, paėmė ne akmenį, o sūrelį, ir iš jo lengvai ištryško vanduo, taip pat kibirkštys -pasipylė, kai kaustytais batais į akmenį

spyrė.

Milžinas akis išpūtė ir plačią burną atvėrė, nes tokios jėgos dar nebuvo regėjęs. Norėjo jis pamėginti po Janeko, pakėlė nuo žemės akmenį, bet gniaužyk negniaužęs — vanduo iš jo netekėjo. Taip pat basa koja spyrė į žemę, bet kibirkštys nepasirodė, tik pėdas kruvinai pasimušė.

Jei esi toks stipruolis, galėtumėm būti draugai, — pasakė jis pagaliau Janekui, — tik greičiau lįsk iš pirkios.

Janekas išėjo iš pirkios, ir milžinas jam sako:

Pamėginkime jėgas dar kartą. Eisime į mišką ir medžiosime. Kas daugiau sumedžios žvėrių, tas bus stipresnis.

Janekas su tuo sutiko, ir tad miške jie išsiskyrė, milžinas nuėjo kairėn, o Janekas dešinėn. Nespėjo Janekas paeiti nė šimto žingsnių, kai iš krūmų šoko ant jo didžiulis šernas su baisiomis iltimis. Vos ne vos išsigelbėjo medyje, užsikoręs ant pirmosios šakos. Bet šernas, norėdamas nuversti medį, įsibėgėjęs taip smarkiai smogė iltimis į medį, kad jų nebegalėjo ištraukti.

Tada Janekas, atsargiai išlipęs iš medžio, apačioje akmeniu dar daugiau įkalė iltis į medį ir tuoj ėmė šaukti milžiną, kad šis teiktųsi ateiti pasižiūrėti jo laimikio, kurį jis sumedžiojęs.

Ei, nekvailiok, — maurojo milžinas, — juk tik pradėjom medžioti ir man dar nė gyva dvasia nepasirodė.

Jis labai stebėjosi, matydamas stiprų šerną ir girdėdamas Janeką pasakojant, kaip jam iltis į medį įkalęs.

Imk jį ant pečių ir parnešk namo į urvą, — sakė Janekas milžinui, — vakare iš jo galėsime išsikepti puikią vakarienę. Aš tuo tarpu eisiu pasidairyti po mišką kitų žvėrių.

Taip jis sakė tik todėl, kad nesitikėjo nunešti šerno, o milžinas išrovė medį su šaknimis, užsidėjo jį su šernu ant peties ir taip nuėjo per mišką į savo urvą.

Grįžęs milžinas tarė Janekui:

O dabar galėtume eiti imtynių. Jau seniai su niekuo nesu ritęsis.

Galime, — atsakė ramiai Janekas, nors jam visa drąsa išgaravo.

Abu susiėmė per liemenį, bet, vaje, su milžinu menki juokai. Vos pirmą sykį jis metė Janeką ant žemės, jam akyse pasidarė tamsu ir liko gulėti ant samanų paslikas.

Ko užmerkei akis ir ko nesijudini? — juokėsi milžinas, kai Janekas atsipeikėjo.

Tai tik todėl, — tarė Janekas ramiai, — kad mažčiau ir skaičiavau, kaip

giliai tave įbesiu.

Antrą kartą buvo dar blogiau — Janekui visi dantys sužlugsėjo, taip skaudžiai ant samanų parkrito.

Aha, jau žinai mano jėgą, — juokėsi milžinas.

Nė kiek, — tarė Janekas, nors jam visai užteko dviejų smūgių, — tik mažčiau, kaip visus tavo kaulus po mišką iš-svaidsysiu.

Trečią kartą milžinas dar labiau stengėsi, trenkė Janeką ant žemės ir užgulė jam ant krūtinės, kad šiam net akys išvirto.

Ko taip verti akis? — juokėsi milžinas.

Tai tik todėl, — tarė Janekas, — kad ieškau danguje vietos, kaip tave aukštai išmesiu. — Bet iš tiesų negalėjo nė oro įkvėpti, taip buvo pailsęs.

Milžinas, išsigandęs, kad jo kaulai nekėpsotų po mišką išmėtyti arba pagaliau kad į dangų nenulėktų, ištiesė Jane-kui ranką ir tarė, kad nuo šiolei būsią geri draugai ir pagalbininkai, kad kartu miške medžiosią, o laimikį broliškai pagal teisybę pasidalinsią. Taip pat žadėjo duosiąs piemeniui ramybės ir iš jo neplėšiąs turto.

Kad atšvęstų draugystę, susitarė, jog milžinas iškepsiąs pagautą šerną. Milžinas, tam pritardamas, sakė, kad Janekas per tą laiką parinktų miške kiek malkų. Dviejų trijų medžių užteksią. Bet kai Janekas ilgai negrįžo, milžinas ėjo jo ieškoti ir pamatė, kad šis virve riša medžius krūvon.

Ką tu čia darai? — paklausė milžinas.

Et, nenoriu po vieną medį rauti, — kalbėjo Janekas, — nuobodus tai darbas. Todėl geriau surišiu medžius krūvon, bent ketvirtį miško išsyk, ir vienu kartu visus išrausiu.

Milžinas išsigando, kad šitaip Janekas visą mišką išraus, ir tarė:

Mes, broliuk, šitaip neapdairiai nedarome, — ir išrovė du medžius. — To užteks, — kalbėjo jis, užsivertęs juos ant pečių, — o tuo tarpu tu nueik prisemti į katilą vandens.

Bet kai Janekas vėl ilgai negrįžo, milžinas nuėjo pas jį prie miško šaltinio ir mato, kaip jis kala basliukus aplink visą šaltinį ir juos apipina virve.

Ką darai, broliuk? — klausia.

Ė, nieko ypatinga, — atsako Janekas, — iš tikrųjų neturiu noro du ar tris kartus vaikščioti vandens. Išrausiu šaltinį iš žemės, užsidėsiu ant pečių ir parnešiu į urvą.

O ne, ne, — kratėsi milžinas, — taip greitai liktume be vandens, o kito šaltinio miške nėra.

Pasisėmė milžinas vandens į katilą, užsidėjo ant galvos, o Janekas nuėjo paskui jį.

Taigi atėjo į urvą, kur milžinas gyveno. Milžinas įkūrė ugnį, užkaitė katilą ir pataisė šerną šauniai vakarienei. Pavalgė, pasišnekučiavo, linksmas pokštais pasismagino, bet Janekas gerai suprato, jog milžinas tyko tik patogios progos, kad jam galą padarytų.

Kai atėjo laikas miegoti, milžinas atsigulė urve, o Janekas išėjo į mišką.

Nepatinka man miegoti tarp sienų, ten pernelyg ankšta, man geriausia, kai samanos po galva, o skaisčios žvaigždelės viršum galvos, — taip teisinosi jis.

Atsigulė į samanas per kelis žingsnius nuo urvo, bet gerai matė, kaip milžinas jį seka. Todėl naktį paslapčiomis atsikėlė, iš marškinių padarė kaliausę, prigrūdo ją samanų, apvilko savo drabužiais, uždėjo skrybėlę, o pats pasislėpė krūmuose. Jau kiekvienas įspės, kad tą naktį Janekas nė akių nesumerkė ir tik žiūrėjo, kas bus. Po valandėlės išėjo milžinas su dideliu vėzdu ir tris kartus tvojo per kaliausę.

Cha-cha, stipruolių stipruoli,— juokėsi,— nė nekvėptelėsi, ir bus man amžinai ramu dėl tavęs! Trys smūgiai, ir tavęs nėr!

Milžinui akys ant kaktos išoko, kai rytą Janekas jį žadino sveikas ir linksmas.

Ką, tu čia, vaikštai ir kalbi? — mikčiojo milžinas iš nuostabos. — Tau nieko šią naktį neatsitiko?

Kas gi man atsitiktų? — stebėjosi apsimetęs Janekas.— Visą naktį puikiausiai miegojau, gražiausius sapnus sapnavau, kokių tik būti gali. Ir rodės man, kad kažkas man rykšte sudrožė. Bet tai man nieko nepakenks — aš nesužeidžiamas ir nemirtingas, į ugnį šoksiu — nieko man nepakenks, akmenys ant manęs nukris — nesužeis manęs.

O kaip tu pasidarei toks stiprus, kad tavęs niekas sužeisti negali? — smalsavo toliau milžinas.

Aš išmaudytas nuostabių miško žolių — paparčių ir jaunų kadagių — maudynėje, — aiškino Janekas. — Pasitaisyk tokią maudynę, karštą, kai vanduo kunkuliuote kunkuliuos, ir sumesk į jį vaistažoles, {šoksi į ją, atsigausi, dvidešimt metų atjaunėsi ir būsi nesužeidžiamas ir nemirtingas.

Tas milžinui, žinoma, labai patiko, ir tuoj tam pritarė, kad tokią stebuklingą maudynę pasidarysiąs. Jie rinko paparčius, laužė ištisus

krūmus kadagių ir netrukus tų gydomųjų žolynų turėjo didžiulį glėbį. Kai atėjo į urvą, milžinas užkūrė ugnį, pripylė pilną katilą vandens ir pastatė ant ugnies. Po valandėlės vanduo burbuliavo ir šnypštė, o Janekas į jį mėtė kvepiančius žolynus, kad veikia suodiname milžino urve kvepėjo kaip vaistinėje. Jau visus paparčius ir visus kadagių į vandenį sumetė ir vis kurstė ugnį.

Turiu pirštu pamėginti, kaip vanduo karštas, — pasakė jis, kišdamas į verdantį vandenį ne pirštą, bet pagaliuką.

Na, dar turi pavirti ketvirtį valandos, — kalbėjo jis, kišdamas po katilu visą kelmą.

Po ketvirčio valandos vėlei pabandęs, jis sako:

Taigi dabar maudynė geriausia, ne per karšta, kaip tik maudytis. Taip pasilepinęs, atsigausi ir dvidešimt metų atjaunėsi.

Milžinas, jau iš anksto džiaugdamsi būsiąs nesužeidžiamas ir nemirtingas, šoko į verdantį vandenį, o Janekas, laukęs tos akimirkos, prispaudė jį vandenyje dideliu akmeniu, kad šis nė pajudėti negalėjo. Baisiai suriaumojo milžinas, bet pagalbos jam nebuvo.

Janekas dabar apžiūrėjo milžino urvą, vildamsi rasiąs slėptuvėse lobių. Bet labai apsiriko, nes milžinas nebuvo turtų mėgėjas, o gal miškuose niekur nebuvo suslėptų lobių, kad galėtų juos į urvą suvilkti. Surūdiję dubenys ir apsvilę vėzdai, sudaužyti kirviai ir geležinės lazdos — tai buvo visas milžino turtas, ir iš tikrųjų nevertėjo Janekui visa tai tempti namo.

Et, — nusijuokė jis, — bent apylinkę nuo milžino išvadavau ir piemeniui poną prašalinau, o tai irgi šio to verta.

Tad nuėjo pas piemenį ir papasakojo, kad milžinas nebegyvas ir kad jau niekada neengsiąs apylinkės. Piemuo tuo nenorėjo nė tikėti, tik tada, kai, nuėjęs į urvą, pamatė milžiną katile, liovėsi kraipęs galvą. Tuoju nusitempė Janeką prie savo bandos, ir taip džiaugėsi dėl milžino galo, jog, išrinkęs gražiausią ėriuką, dovanojo Janekui, kad išvadavo jį iš milžino.

APIE PAKEISTĄ MOTINĄ

Toli šiaurėje prie pat jūros, senovinėje šalyje, kur dar gyvi stebuklai ir legendinės būtybės, prieš daugelį amžių viešpatavo senas karalius. Kai jau pajuto, kad jį palieka jėgos, pasikvietė vienintelį sūnų ir tarė jam:

Saulė krypsta į vakarus, o žmogus ruošiasi mirti. Ir aš jaučiu, kad

mano gyvenimo dienų liko visai mažai. Bet prieš amžinai užmerkdamas akis, norėčiau paregėti tavo žmoną. Todėl, mielasis sūnau, renkis į kelionę. Dvidešimt dienų vis plauksi į rytus, kol atvyksi į karalystę, kur valdo mano senas ir geras bičiulis. Jis turi gražią ir mielą dukterį, apie kurią visi atsiliepia kuo geriausiai. Paprašyk jį dukters rankos, ir tai bus tau tinkamiausia žmona.

Sūnus padarė taip, kaip patarė senasis tėvas, pasiruošė kelionėn, surinko palydą ir širdingai atsisveikino. Atsisveikindamas tėvas parodė jam vieną sakalą:

Žiūrėk, šitą sakalą esu kadaise gavęs iš karaliaus, savo bičiulio, į kurio šalį pateksi. Jis tikriausiai dar neužmiršo kelio į rytų karalystę. Kai pajusiu, kad liga ir senatvė visiškai palaužia mano jėgas, paleisiu sakalą tavęs ieškoti. Tai bus tau žinia, kad laikiu kuo veikiausiai savo gyvenimo galo. Todėl nedelsdamas su žmona keliauk namo, kad po manęs galėtum užimti sostą.

Kelionė jūra buvo sėkminga, oras — puikus, laivas skriste skrido jūros bangomis, ir iš tikrųjų dvidešimtą dieną keliautojai priartėjo prie rytų karalystės krantų.

Juos nuoširdžiai sutiko karalius, o karalaitis buvo priimtas kaip tikras sūnus, kai perdavė savo tėvo sveikinimą. Per iškilmingas vaišes jis pasakė karaliui, ko atvykstaš ir jog turįs neatidėliotiną prašymą leisti jam parsivežti namo rytų princesę kaip savo išsirinktąją žmoną.

Karalius, palankiai nusišypojęs, liepė atvesti savo dukterį.

Tai buvo nepaprastai daili mergelė, ilgais šviesiais plaukais, kurie siekė iki pat žemės. Ji turėjo melsvas ir meilias akis, kurios sugebėjo į kiekvieną maloniai pažvelgti, o jos miela širdis kiekvienam atverdavo širdį.

Karalius sujungė savo dukters ranką su karalaičio ranka ir tarė:

Ir mano karščiausias noras buvo sutvirtinti bičiulystę, kurią nuo senų laikų jaučiu tavo tėvui, mūsų vaikų santuoka. Mielai duodu tau savo dukterį. Būkite laimingi ir nudžiuginkite mūsų abiejų širdis. Bet tavęs iš karto neišleisiu namo. Pabūsi pas mus, o aš nusišysiu tavo tėvui žinią, kad laimingai atvykai ir kad tavo prašymas palankiai priimtas!

Po kelių dienų buvo iškeltos linksmos vestuvės, ir pasiuntiniai išvyko atgal pas senąjį karalių.

Karalaitis su savo jauna žmona jautėsi esąs pačiame rojuje, nes niekas negalėjo jos pralenkti nei grožiu, nei gerumu. Tad laimingas ir smagus, jis pamiršo savo seną tėvą, ypač kai po kiek laiko jaunoji žmona dovanojo mielą sūnelį.

Bet vieną dieną, kai karalaičio žmona supo sūnelį, į langą tvirtu snapu pabeldė grakštus sakalas.

Vos karalaitis tai sužinojo, tuoj nudiegė jam širdį, nes prisiminė tėvą. Tikriausiai tai ženklas, kad senam ir negalingam tėvui pasidarė sunku ir kad jis priartėjo prie gyvenimo pabaigos! Ilgai nedelsdamas, įsakė taisyti laivą, savo palydovams liepė ruošti visa, kas reikia, ir nuoširdžiai atsisveikino su vaišingais rytų karaliaus rūmais. Šis, paskutinį kartą apkabindamas dukterį, kuri vyko į tolimąją šalį, ir laimindamas jos sūnelį, kalbėjo liūdnu balsu:

Mielieji vaikai, nenoriu jūsų gąsdinti, bet turiu blogą nuojautą, kad kelionėje jums gresia didis pavojus. Nė akimirką nepalikite vienas antro, kad galėtumėt tuoj atskubėti į pagalbą. O per šį mokytą sakalą duokite man žinią, kai laimingai priplauksite savo šalies krantą!

Plaukė, plaukė, ir atrodė, kad ir šįkart oras bus jiems palankus ir per dvidešimt dienų baigsis kelionė. Bet kai buvo nukeliavę bene pusę kelio, stoji tylą, ir laivas bejėgiškai plūduriavo nejudančiame paviršiuje. Veltui stengėsi plaukėjai stipriais yriais sugražinti laivui jo buvusį greitį. Į vakarą visi jau pavargo, o kai sutemo, visi iki vieno ilsėjosi kietai įmigę. Ir karalaitis kietai miegojo.

Tiktai jaunoji žmona su sūneliu nemiegojo. Ji sėdėjo prie laivo krašto ir dairėsi į tamsią jūrą. Staiga ji pamatė, kad kažkas juodas artėja prie laivo. Netrukus įžiūrėjo, kad tai valtis, kurioje sėdi milžiniška moters figūra. Išsigandusi princesė negalėjo nė žodžio pratarti, kai valtis priplaukė prie laivo ir milžiniška moteris iššoko iš jos. Tai buvo grasi pabaisa, triskart didesnė už bet kurią kitą moterį, baisiu veidu ir be galo plačia burna, iš kurios kyšojo dantys kaip šerno iltys.

Pabaisa prislinko prie jaunosios žmonos ir šurpiai nusijuokė:

Tai apsidžiaugs mano brolis, kokią jam žmoną parinkau! Pasitrauk, išblyškėle, vietoj tavęs aš sėdėsiu karaliaus soste!

Ir greitai nutraukė nuo jaunosios karalienė visus jos papuošalus ir suknelę, palikdama jai tik apatinius lino drabužius. Paskui, čiupusi ją stipriomis rankomis, įmetė į savo valtį ir tada iš laivo sušuko į nakties tamsą:

Lėk, valtele, lėk, kaip strėlė, kuri nuo tikslo nenukrypsta! Lėk į pasaulio kraštą, prie juodųjų uolų, į rūsciąją pilį, pas mano brolių, tamsybės valdovą! Lėk, valtele, lėk, laimikį jam atiduok, išbalėlę menkuolėlę, lėk, kaip strėlė, lėk!

Ir žiū, valtis kaip strėlė nuplaukė per ramią ir tamsią jūrą. Tiktai tada jaunoji karalienė atsipeikėjo nuo baisaus išgąščio ir, baisingai

surikusi, ištiesė rankas į sūnelį. Bet visa buvo veltui, valtelė tolo nuo laivo, nuo sūnelio, nuo miegančio karalaičio ir po valandėlės visiškai dingo tirštoje tamsoje.

Tuo tarpu valtyje didžioji baidyklė apsirengė išplėštais drabužiais, pasidabino papuošalais ir, nuostabu, tą akimirką dingo jos trigubas dydis, pasidarė visiškai panaši į pražuvusią jaunąją karalienę. Turėjo jos gražų veidą, šviesius plaukus iki pat žemės ir melsvas akis. Ji pačiupo į glėbį vaikiuką, bet šis vos prie jos prisilietė, taip ėmė širdį draskomu balsu verkti, kad negalėjo niekuo nuraminti. Jo verksmas sklido po visą laivą. Veltui netikroji motina jį supo, čiūčiavo, veltui jam dainavo, veltui jį bučiavo, sūnelis verkė vis gailiau ir garsiau.

Kai netikroji motina nesėkmingi mėgino nuraminti vaiką, su juo nuėjo pas miegantį karalaitį. Grubiai jį papurtė, o kai karalaitis iš miego pašoko, piktais ir skaudžiais žodžiais užsipuolė:

— Tu čia miegi, o mane vieną palieki? Taip mažai manim rūpiniesi, tik savo patogumo žiūri! Ir aš mielai prigulčiau, bet netikęs vaikiūkštis visą naktį bliauna, kad nuo jo šauksmo man galva plyšta!

Karalaitis labai nustebo, girdėdamas savo žmoną taip piktai rėkiant, nes buvo pripratęs prie mielo ir švelnaus jos kalbos garso, taip pat nusistebėjo, kad vaikytis taip skaudžiai verkia. Paėmęs jį ant rankų, pašnekino ir sūnelis nurimo, o laimingas užsnūdęs per miegą šypsojosi.

Nuo to laiko karalaitis turėjo nuolat būti prie savo vaikučio. Mat vos tik prie jo prisiartindavo netikroji motina, tuoj pasileisdavo garsiai šaukti ir baimingai mojuodavo rankutėmis.

Pagaliau padvelkė palankus vėjas, burės išsitempė, ir laivas vėl grakščiai plaukė jūra. Po kelių dienų pasiekė savo-tėvynę, bet koks buvo visų skausmas, kai pamatė visuose bokštuose plevėsuojant tiktai gedulo vėliavas.

Karalaitis tuoj apsiverkė, nes iš karto suprato, ką reiškia gedulo vėliavos. Žymiausieji dvariškiai, kurie atėjo jo ant kranto sutikti, galėjo jam nė nesakyti, kad jo tėvas buvo miręs prieš savaitę ir iškilmingai palaidotas. Paskutinę savo valandą jis prisiminęs mylimąjį sūnų. Ir dvariškiai, pasveikinę karalaitį kaip savo naująjį valdovą, pagarbiai nusilenkė karalienei.

Jaunasis karalius iš skausmo tiesiog plaukus rovesi, nes manė esąs kaltas, kad taip ilgai užtruko svečioje šalyje, ieškodamas patogumo ir seną tėvą pamiršęs. Jis paleido sakalą, kad laimingai pasiekęs namus, bet jam pakaklėje pririšo laišką, jog savo didžiam liūdesiui

neradęs tėvo gyvo.

Taigi jaunasis karalius valdė teisingai ir išmintingai, bet kas dieną vis aiškiau matė, kad dėl karalienės apsigavęs. Tai nebuvo toji meili žmona, kurią vežėsi iš rytų karalystės, bet pikta, žiauri tirone, ir ji negalėjo niekam patikti. Ji norėjo tik valdyti ir įsakinėti, prabangiai rengtis ir kelti dideles puotas, be saiko lakstyti po nepažabotas medžiokles. Negailėstingai elgėsi su tarnais, prasimanydavo jiems žiaurių bausmių, į valdinių sveikinimus ji nenusišypsodavo ir už juos.